

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **M.**, bývajúceho v B., proti odporkyni **J., V.**, **o šikanózný výkon súdnictva a ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 6 C 20/2008, na dovolanie navrhovateľa proti uzneseniam Krajského súdu v Žiline z 23. októbra 2008 sp. zn. 10 Co 229/2008 a z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 93/2009, 9 Co 94/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie proti výroku uznesenia Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 93/2009, 9 Co 94/2009, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvého stupňa o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie, **o d m i e t a .**

Konanie o dovolaní proti výroku uznesenia Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 93/2009, 9 Co 94/2009, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvého stupňa o uložení poriadkovej pokuty, **z a s t a v u j e .**

Konanie o dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 23. októbra 2008 sp. zn. 10 Co 229/2008 **z a s t a v u j e .**

Odporkyni nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Martin uznesením z 13. júna 2008 č.k. 6 C 20/2008-82 zamietol žiadosť navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov, lebo navrhovateľ nepreukázal, že to odôvodňujú jeho pomery (§ 138 ods. 1 O.s.p.). Zohľadnil tiež, že navrhovateľ je vlastníkom nehnuteľností v katastrálnom území Žilina vedených na liste vlastníctva č. X. a v katastrálnom území R. vedených na liste vlastníctva č. X.. Napokon vzal na zreteľ

charakter uplatňovaného nároku a po predbežnom posúdení dospel k záveru, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Žiline uznesením z 23. októbra 2008 sp. zn. 10 Co 229/2008 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil; v odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil.

Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadol navrhovateľ dovolaním. Žiadal, aby mu pre dovolacie konanie bol ustanovený zástupca z radov advokátov a aby dovolací súd zrušil rozhodnutia oboch nižších stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Okresný súd Martin uznesením z 21. januára 2009 č.k. 6 C 20/2008-101 zamietol žiadosť navrhovateľa o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, lebo v danom prípade neboli splnené podmienky v zmysle § 30 O.s.p.; uznesením z toho istého dňa č.k. 6 C 20/2008-104 uložil navrhovateľovi poriadkovú pokutu vo výške 100 € (§ 53 ods. 1 O.s.p.). Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Žiline uznesením z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 93/2009, 9 Co 94/2009 potvrdil tak uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí žiadosti o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, ako aj uznesenie o uložení poriadkovej pokuty. Aj toto potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadol navrhovateľ dovolaním, v ktorom žiadal zrušiť rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podal účastník konania – subjekt oprávnený podať dovolanie, pristúpil k posúdeniu, či sú v dovolacom konaní splnené procesné predpoklady preskúmania dovolaniami napadnutých rozhodnutí.

1. Z dôvodov, ktoré so zreteľom na okolnosti danej veci vyplývajú z potreby vyriešiť najprv otázku splnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinného zastúpenia dovolateľa bez právnického vzdelania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal dovolací súd najskôr to, či je procesne prípustné **dovolanie navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 93/2009, 9 Co 94/2009.**

V zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú podmienku dovolacieho konania; ak táto podmienka nie je splnená, dovolací súd nemôže preskúmať dovolaním napadnuté rozhodnutie. V danom prípade bolo potrebné vziať na zreteľ, že týmto dovolaním sú napadnuté dva výroky uznesenia odvolacieho súdu.

1. 1. Časť dovolania navrhovateľa smeruje proti výroku uznesenia Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 93/2009, 9 Co 94/2009, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie. I keď dovolateľ nie je zastúpený advokátom a nemá právnické vzdelanie (§ 241 ods. 1, veta druhá, O.s.p.), povaha napadnutého rozhodnutia (výroku) vylučuje, aby v prípade tohto dovolania (tejto časti dovolania) bolo možné nedostatok podmienky povinného zastúpenia považovať za dôvod pre zastavenie konania. V situácii, kedy predmetom dovolacieho prieskumu má byť rozhodnutie, ktorým nebolo vyhovené žiadosti účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, by trvanie na splnení podmienky povinného zastúpenia viedlo k popretiu vlastného cieľa, ktorý sledoval účastník konania podaním tejto žiadosti.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže v prípade dovolateľom napadnutého výroku uznesenia ide o také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení

uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť tohto dovolania vyvodiť z uvedených ustanovení.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie účastníka, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Navrhovateľ netvrdil, že by v konaní pri rozhodovaní o žiadosti, aby mu súd ustanovil zástupcu z radov advokátov, došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania navrhovateľa preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľ tvrdí, že pri rozhodovaní o jeho žiadosti o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať, lebo Okresný súd Martin nie je miestne príslušný na konanie v tejto veci – miestne príslušným je Okresný súd Bratislava II.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných oprávnení, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 30 O.s.p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Procesným predpokladom pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle tohto ustanovenia sú a/ žiadosť účastníka konania, b/ splnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov, c/ danosť takej potreby ochrany záujmov účastníka konania, ktorá je v priamej súvislosti s predmetom konania. Pokiaľ má byť účastníkovi zástupca ustanovený, musia byť uvedené predpoklady splnené kumulatívne.

Navrhovateľ podal žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, čím došlo k splneniu vyššie uvedeného predpokladu označeného pod a/. Pokiaľ ale ide o otázku splnenia ďalšieho z predpokladov (viď vyššie b/), treba uviesť, že pre oslobodenie účastníka konania od súdneho poplatku sú významné hľadiská uvedené v ustanovení § 138 O.s.p. (najmä existencia pomerov účastníka odôvodňujúcich oslobodenie a skutočnosť, že v jeho prípade nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva). Pri rozhodovaní o oslobodení fyzickej osoby od súdnych poplatkov súd berie na zreteľ najmä jej celkové majetkové, zdravotné a sociálne pomery, povahu návrhom uplatneného nároku. Zhodnotenie týchto aspektov sa musí premietnuť do záveru, či účastník je schopný zaplatiť súdne poplatky; ak to pomery účastníka nedovoľujú, prizná mu súd oslobodenie od súdnych poplatkov, avšak len ak účastník svoje právo neuplatňuje (nebráni) svojvoľne alebo zrejme bezúspešne.

Navrhovateľ bol vyzvaný, aby svoje tvrdenia o splnení predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov doložil potvrdeniami o jeho aktuálnych majetkových, sociálnych a osobných pomeroch. Činnosť súdu, pri ktorej skutkový stav (zistený aj na základe podkladov predložených účastníkom konania) podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy (v danom prípade § 30 O.s.p. a § 138 O.s.p.), na základe čoho dospieva k záveru, či sa právo prizná alebo neprizná, sa označuje ako právne posudzovanie veci. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval). V zmysle ustálenej judikatúry ale nesprávnym právnym posúdením veci nemôže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať, lebo právnym posúdením veci sa mu neodníma možnosť uplatnenia jeho

procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď R 43/2003). Z tohto dôvodu je právne posúdenie veci považované za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť iba procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); samo (prípadne) nesprávne právne posúdenie veci ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2 Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003).

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa súdy dopustili porušenia procesných oprávnení navrhovateľa majúcich za následok odňatie jeho možnosti pred súdom konať; obsah spisu nedáva podklad pre záver, že mu neustanovili zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, hoci pre to boli dané procesné predpoklady. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv navrhovateľa v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Navrhovateľ v dovolaní namieta, že Okresný súd Martin nie je príslušný na konanie v tejto veci a miestne príslušným je Okresný súd Bratislava II. K tomu dovolací súd uvádza, že sám navrhovateľ podal návrh na začatie konania na Okresný súd Žilina; spôsob, akým opísal skutkové okolnosti, z ktorých vyvodzoval opodstatnenosť svojho návrhu, pritom celkom nevyklúčovali, že miestne príslušným je tento súd (pozn.: uznesením Krajského súdu v Žiline z 23. októbra 2007 sp. zn. 9 NcC 91/2007 bola táto vec prikázaná na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Martin v zmysle § 12 ods. 1 O.s.p.). Navrhovateľ správne uvádza, že podľa § 88 ods. 1 písm. o/ O.s.p. je na konanie vo veci ochrany osobnosti miestne príslušný súd, v obvode ktorého má navrhovateľ bydlisko (z obsahu spisu vyplýva, že v danom prípade ide o takúto vec). Napriek tomu ale v danom prípade (treba pripomenúť, že konanie vo veci samej ešte nezačalo) obsah spisu v čase rozhodovania dovolacieho súdu neopodstatňuje záver, že dovolateľom vytýkaná nesprávnosť vykazuje znaky procesného postupu súdu znemožňujúceho navrhovateľovi realizáciu jeho procesných oprávnení a odnímajúceho mu možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Keďže procesná prípustnosť tej časti dovolania navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 93/2009, 9 Co 94/2009, ktorou je napadnutý výrok potvrdzujúci uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie, nevyplýva z § 239 O.s.p. ani z § 237 O.s.p.,

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa v tejto časti odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

1. 2. Pokiaľ ide o tú časť dovolania navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. marca 2009 sp. zn. 9 Co 93/2009, 9 Co 94/2009, ktorou je napadnutý výrok potvrdzujúci uznesenie súdu prvého stupňa o uložení poriadkovej pokuty, treba uviesť, že podľa § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nedostatok bráni prejednaniu dovolania.

Zo spisu vyplýva, že navrhovateľ bol oboznámený s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa mu neustanovuje zástupca z radov advokátov. Napriek tomu ale nezaložil do spisu advokátovi udelenú plnú moc na jeho zastupovanie v dovolacom konaní. V dôsledku toho zostal nedostatok tejto podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konanie o tejto časti dovolania navrhovateľa zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.) bez toho, aby skúmal, či v danom prípade došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 O.s.p.

2. Aj pokiaľ ide o **dovolanie navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 23. októbra 2008 sp. zn. 10 Co 229/2008**, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o nepriznaní oslobodenia navrhovateľovi od platenia súdnych poplatkov, dovolací súd poukazuje na § 241 ods. 1 O.s.p. a v ňom stanovenú osobitnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nesplnenie bráni preskúmaniu dovolaním napadnutého rozhodnutia. Aj s dopadom na rozhodnutie o tomto dovolaní treba uviesť, že navrhovateľ bol oboznámený s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa mu neustanovuje zástupca z radov advokátov, napriek tomu ale nezaložil do spisu advokátovi udelenú plnú moc na jeho zastupovanie v dovolacom konaní. V dôsledku toho zostal nedostatok tejto podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konanie o tomto dovolaní navrhovateľa zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.), pričom nepristúpil k riešeniu otázky, či v uvedenom prípade došlo k niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p.

Navrhovateľ z procesného hľadiska zaviniť, že sa jeho dovolanie muselo sčasti odmietnuť (resp. že sa konanie o inej časti tohto dovolania a o jeho ďalšom dovolaní muselo zastaviť), a vznikla mu povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 2 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal odporkyni náhradu trov dovolacieho konania, lebo nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. septembra 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková